

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра раціонального природокористування та охорони навколишнього
середовища

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НПП 2.16 ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

освітньо-професійна програма «Екологія, охорона навколишнього
середовища та збалансоване природокористування»
спеціальність 101 – Екологія
факультет економіко-правовий

2020-2021 рік

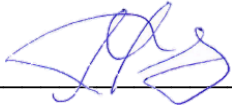
Робоча програма «Екологічна безпека» для студентів ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»
Спеціальність 101 – Екологія

Розробники: Іванова В. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища МДУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

Г.О. Черніченко

© Іванова В.В., 2020 рік
© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 7	Галузь знань 10 Природничі науки	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 101 Екологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 7		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферативне дослідження, індивідуальний проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 210		7, 8-й	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	18 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
140 год.	172 год.		
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік, екзамен	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 34/66

для заочної форми навчання – 18/82

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу: засвоєння студентами наукових положень, положень екологічного законодавства, поглиблення теоретичних знань щодо науко-знавчих, пізнавальних, культурно-просвітницьких, ціннісних, філософських, соціологічних та інших аспектів права екологічної безпеки як науки, галузі права і знань, навчальної дисципліни і практичної діяльності, а також на формування у них практичних вмінь та навичок щодо самостійного розв'язання проблем, які виникають у процесі реалізації норм екологічного законодавства, що спрямовані на регулювання відносин щодо забезпечення правового режиму здійснення екологічно небезпечної, ризикової господарської та іншої діяльності, який спрямований на відвернення небезпеки для здоров'я і життя людей, суспільства і держави, інших осіб, формування позитивної відповідальності за відвернення природної та техногенної небезпеки

Завдання курсу: засвоєння студентами основних характеристик ймовірних кризових екологічних ситуацій, шкідливих або загрозливих для життя та здоров'я людей, живих організмів і їх спільнот станів, вивчення систем спостереження і контролю за станом навколишнього природного середовища з метою розробки природоохоронних заходів, раціонального використання природних ресурсів, природних та техногенних комплексів та об'єктів. Крім того, при вивченні курсу студенти повинні знати та уміти оцінювати та прогнозувати стан довкілля, загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх ліквідації і запобігання їм, захисту людей та навколишнього середовища.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Екологічна безпека» спрямована на опанування наступних компетенцій:

Інтегральної:

ІК - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються

комплексністю і невизначеністю умов.

Загальних:

КЗ-1. Здатність діяти громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, вміти застосовувати основні принципи функціонування сучасного суспільства сталого розвитку та його соціальних інститутів в умовах ринкових відносин, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя.

КЗ-2. Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел.

Спеціальних:

КП-1. Здатність володіти базовими загальними знаннями дисциплін екологічного спрямування в обов'язі, необхідному для вивчення професійних дисциплін та для використовування в обраній професії.

КП-3. Здатність знати методи визначення джерел і шляхів надходження у навколишнє природне середовище шкідливих компонентів та здійснювати оцінку їх впливу на стан здоров'я людини та якість довкілля.

КП-5. Здатність проводити зв'язок між екологічними проблемами сьогодення та минулого.

КП-6. Здатність оцінювати вплив на навколишнє середовище діяльності людства.

КП-8. Здатність визначати основні закономірності формування екологічної небезпеки й управління безпекою та визначати екологічний, економічний та соціальний ефект природоохоронних заходів.

КП-12. Здатність проводити аналіз, синтез, творче осмислення, оцінювання та систематизацію різноманітних інформаційних джерел для проведення досліджень у галузі екології та охорони довкілля.

Дисципліна використовується для формування наступних **програмних результатів** навчання, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 101 – Екологія у Маріупольському державному університеті:

– використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки;

– уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології;

– поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисципліни базується на знаннях, отриманих під час засвоєння дисциплін «Загальна екологія та неоекологія», «Екологія довкілля», «Безпека життєдіяльності», «Основи врівноваженого природокористування», «Проблеми природокористування України».

Результати навчання.

РН-3. Вибирати заходи та підбирати засоби обмеження надходження шкідливих речовин, колективного та індивідуального захисту людей, дотримання санітарно-гігієнічних вимог на виробництві.

РН-7. Базові знання про фундаментальні проблеми і питання загальної, традиційної екології; концептуальні основи неоекології.

РН-9. Досліджувати гідродинамічні, гідрохімічні, гідробіологічні та інші характеристики в умовах відповідного водного об'єкта, користуючись лабораторним обладнанням, обробляти результати спостережень та робити відповідні записи.

РН-10. Оцінювати стан атмосферного повітря, водних об'єктів, окремих земельних угідь та біоти з використанням даних спостережень та показників якості, надавати пропозиції щодо поліпшення екологічного стану.

РН-11. Оцінювати вплив господарської діяльності на навколишнє середовище на підставі обробки й аналізу нормативних документів проводити процедуру оцінки впливу на навколишнє середовище.

РН-13. Оцінити вплив техногенних, сільськогосподарських об'єктів на довкілля та на підставі отриманих результатів аналізу стану природних компонентів і техногенних об'єктів міського середовища надати рекомендації щодо оптимізації міського середовища. Розрахувати економічну ефективність природоохоронних заходів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми теорії права екологічної безпеки.

Тема 1. Основні проблеми екологічної безпеки, стан їх досліджень. Функції права екологічної безпеки.

Сутність, об'єкти і суб'єкти екологічної безпеки. Становлення та розвиток екологічної безпеки (основні напрямки досліджень з проблем екологічної безпеки, історія їх розвитку). Критерії та ознаки екологічної безпеки. Норми екологічної безпеки. Екологічна безпека як гарантований законом пріоритетний принцип збалансованого (сталого) розвитку країни. Наукові дослідження з проблем екологічної безпеки, підготовка фахівців вищої кваліфікації. Екологічна безпека – невід'ємний елемент міжнародних відносин.

Характеристика функцій права екологічної безпеки. Класифікація функцій права екологічної безпеки. Антропозахисні функції права екологічної безпеки. Нормативно-регулюючі функції права екологічної безпеки. Культурно-просвітницькі функції права екологічної безпеки. Правозахисні функції права екологічної безпеки. Інформаційно-пізнавальні функції права екологічної безпеки.

Тема 2. Екологічна небезпека як визначальна категорія впливу на стан екологічної безпеки.

Характеристика екологічної безпеки. Ієрархічна структура екологічної небезпеки (техногенна складова екологічної небезпеки, соціогенні аспекти екологічної небезпеки). Екологічна небезпека – одна з основних проблем минулого і поточного століття. Екологічні ситуації та категорії їх критичності. Характеристика зон екологічної небезпеки. Основні закономірності формування екологічної небезпеки. Діапазони функціонування екологічної небезпеки. Особливості формування екологічної небезпеки в технонавантаженому регіоні. Оцінка рівня екологічної небезпеки. Загальна характеристика стану екологічної небезпеки в Україні та її регіонах. Територіальна структуризація екологічної небезпеки в Україні. Поняття надзвичайних ситуацій. Класифікація надзвичайних ситуацій. Моніторинг потенційно небезпечних об'єктів. Загальний аналіз виникнення надзвичайних ситуацій та небезпечних подій техногенного та природного характеру в Україні. Природні передумови виникнення небезпечних екологічних ситуацій. Антропогенні чинники виникнення небезпечних екологічних ситуацій. Ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів.

Тема 3. Міжнародні аспекти забезпечення екологічної безпеки. Законодавча та нормативно-правова база.

Основи міжнародного законодавства з екологічної безпеки. Екологічна стратегія людства. Міжнародні екологічні саміти, конференції, симпозіуми. Законодавство Європейського союзу у сфері екологічної безпеки. Гармонізація національного законодавства із забезпечення екологічної безпеки з Європейським

Союзом. Міжнародні та національні стандарти, які регламентують управління екологічною безпекою. Екологічні аспекти міжнародного співробітництва.

Тема 4. Державна система управління екологічною безпекою.

Державна система забезпечення екологічної безпеки. Державна політика щодо екологічної безпеки. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави. Організаційні принципи національної системи екологічної безпеки. Державні органи управління екологічною безпекою, їх ієрархічна структура. Державна комісія з питань екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Соціальні аспекти забезпечення екологічної безпеки. Роль наукових досліджень, засобів масової інформації та громадськості у вирішенні проблем екологічної безпеки. Основні вимоги екологічної безпеки при виробничо-господарській діяльності. Запобігання надзвичайним ситуаціям. Характеристика єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні події. Основні заходи захисту населення і території в умовах надзвичайної ситуації.

Тема 5. Управління екологічною безпекою на регіональному рівні.

Стратегія та закономірності управління екологічною безпекою на регіональному рівні. Особливості управління техногенною складовою екологічної безпеки. Функціональна схема процесу управління екологічною безпекою. Ієрархічна система управління екологічною безпекою регіону. Принципи побудови системи управління екологічною безпекою регіону. Система техніко-технологічного управління безпекою у конкретному регіоні.

Тема 6. Актуальні проблеми ризику у праві екологічної безпеки.

Поняття, основні ознаки та визначення ризику в праві екологічної безпеки. Правовстановлюючі аспекти ризику у праві екологічної безпеки. Сучасні законодавчі визначення ризику та їх співвідношення з визначенням ризику в праві екологічної безпеки. Правові форми використання ризику в праві екологічної безпеки.

Об'єктивно-суб'єктивна сутність ризику у праві екологічної безпеки. Доктринальні підходи щодо функціонального використання ризику у праві екологічної безпеки. Нормативно-юридичні показники та вимоги використання ризику у праві екологічної безпеки.

Сучасні критерії оцінки ризику господарської діяльності та їх співвідношення з ризиком у праві екологічної безпеки.

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у здійсненні небезпечної діяльності та відвернення надзвичайних екологічних ситуацій.

Тема 1. Правові проблеми забезпечення ефективності системи екологічної безпеки.

Склад правового забезпечення ефективності системи екологічної безпеки. Механізм правового забезпечення ефективності системи екологічної безпеки. Інституційно-правові засади забезпечення ефективності системи екологічної безпеки. Функціонально-процесуальне забезпечення ефективності системи екологічної безпеки. Спеціально-правові засоби забезпечення ефективності системи екологічної безпеки. Перспективи розвитку механізму правового забезпечення ефективності системи екологічної безпеки на національному, регіональному, місцевому, локальному та об'єктному рівнях.

Тема 2. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності.

Поняття та особливості правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності. Класифікація небезпечних видів діяльності за законодавством України. Легалізація небезпечних видів діяльності як юридична підстава виникнення спеціальної правосуб'єктності осіб у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Форми правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності. Вдосконалення механізму правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності.

Тема 3. Правові проблеми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Поняття, завдання, принципи та особливості правового регулювання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Права та обов'язки громадян у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Правовий механізм здійснення спеціальних заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Функціонально-правове регулювання здійснення територій від надзвичайних екологічних ситуацій. Правові аспекти функціонування єдиної державної системи органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації. Проблеми юридичних гарантій захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Тема 4. Проблеми правового режиму зон надзвичайних екологічних ситуацій.

Поняття та ознаки правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Доктринальні підходи щодо визначення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Призначення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Підстави оголошення зони надзвичайних екологічних ситуацій та встановлення її правового режиму. Процедура оголошення зони надзвичайної екологічної ситуації.

Проблеми забезпечення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Особливості правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Проблеми юридичної відповідальності за порушення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій. Перспективи вдосконалення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій.

Тема 5. Проблеми реалізації та захисту правового статусу потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації.

Поняття реалізації та захисту правового статусу потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Порядок визначення потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Зміст правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації. Форми реалізації правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації. Способи захисту правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації.

Проблеми доюрисдикційного захисту прав потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Державно-правовий захист прав потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Міжнародно-правові способи захисту прав потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Роль громадських об'єднань у захисті прав потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації. Проблеми вдосконалення правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми теорії права екологічної безпеки.												
Тема 1. Основні проблеми екологічної безпеки, стан їх досліджень.	30	5	7			18		1	3			26
Тема 2. Екологічна небезпека як визначальна категорія впливу на стан екологічної безпеки.	30	5	6			19		2	2			26
Тема 3. Оцінка загроз екологічної безпеки території України.	30	5	7			18		1	3			26
Разом за змістовим модулем 1	90	15	20			55		4	8			78
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у здійсненні небезпечної діяльності та відвернення надзвичайних екологічних ситуацій.												
Тема 1. Екологічні катастрофи.	30	4	5			21		1	3			26
Тема 2. Міжнародні аспекти забезпечення екологічної	30	3	5			22		2	2			26

безпеки. Законодавча та нормативно- правові база.											
Тема 3. Державна система управління екологічною безпекою.	30	4	5			21		1	3		26
Тема 4. Управління екологічною безпекою на регіональному рівні.	30	4	5			21		2	2		26
Разом за змістовим модулем 2	120	15	20			85		6	10		104
Усього годин	210	30	40			140	210	10	18		182

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні проблеми екологічної безпеки, стан їх досліджень. Функції права екологічної безпеки	3	2
2	Екологічна небезпека як визначальна категорія впливу на стан екологічної безпеки	4	2
3	Міжнародні аспекти забезпечення екологічної безпеки. Законодавча та нормативно-правова база	3	2
4	Державна система управління екологічною безпекою	4	2
5	Управління екологічною безпекою на регіональному рівні	4	2
6	Актуальні проблеми ризику у праві екологічної безпеки	3	2
7	Правові проблеми забезпечення ефективності системи екологічної безпеки	4	2
8	Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності	4	1
9	Правові проблеми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру	3	1
10	Проблеми правового режиму зон надзвичайних екологічних ситуацій	4	1
11	Проблеми реалізації та захисту правового статусу	4	1

	потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації		
Разом		40	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Наукознавчі аспекти виникнення екологічної небезпеки та формування правового механізму її упередження в умовах розвитку науково-технічного прогресу	10	16
2	Режими та рівні правовідносин у сфері екологічної безпеки	10	15
3	Токсикологічна, радіаційна та генетична безпека	10	15
4	Природоресурсна, мінерально-сировинна та енергетична безпека	10	15
5	Передумови формування правового регулювання екологічно небезпечної діяльності	10	15
6	Нормативно-юридичні засади формування та становлення міжнародного права екологічної безпеки.	9	15
7	Доктринальні підходи щодо функціонального використання ризику у праві екологічної безпеки.	9	15
8	Поняття та характеристика юридичних гарантій реалізації та захисту права громадян на екологічну безпеку	9	15
9	Прогрес та регрес у системі формування права екологічної безпеки	9	15
10	Вдосконалення механізму правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності.	9	15
11	Правові аспекти функціонування єдиної державної системи органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації	9	15
12	Проблеми забезпечення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій	9	15
13	Юридичні підстави зміни та дострокового припинення дії правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій	9	15
14	Порядок визначення потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації та легалізація їх правового статусу. Зміст правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації	9	15
15	Способи захисту правового статусу осіб, потерпілих від надзвичайної екологічної ситуації	9	16
Разом		140	182

7. Методи навчання

Лекції, семінари, підготовка доповідей, рефератів, самостійна робота студентів.

Консультація викладача з питань підготовки до семінарських занять, виконання ІНДЗ за змістом тем.

Індивідуальна співбесіда за програмовим змістом дисципліни та перевірка завдань для самостійної роботи студента визначених у семінарських заняттях з метою підвищення рейтингу успішності студента.

Методи контролю

Оцінювання усних та тестових відповідей на семінарських заняттях; модульна контрольна робота; перевірка та оцінювання самостійної роботи студента (доповіді, реферати, індивідуальні проекти).

Орієнтовний перелік питань:

1. Розвиток юридичної думки про екологічну безпеку.
2. Право екологічної безпеки у системі галузей права.
3. Сучасні правові критерії оцінки екологічного ризику господарської діяльності.
4. Юридичні гарантії захисту права громадян на екологічну безпеку.
5. Види юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
6. Система органів державної виконавчої влади у сфері забезпечення екологічної безпеки
7. Розвиток інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
8. Система міжнародного права екологічної безпеки.
9. Проблеми розвитку права екологічної безпеки Європейського Союзу.
10. Державно-правовий захист прав потерпілих осіб від надзвичайної екологічної ситуації.
11. Перспективи розвитку права екологічної безпеки.
12. Джерела екологічної небезпеки та їх юридична класифікація.
13. Механізм формування правового забезпечення системи екологічної безпеки.
14. Поняття та особливості гармонізації законодавства у сфері екологічної безпеки.
15. Реформування правовідносин у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру
16. Небезпечні види діяльності за законодавством України та їх значення у забезпеченні екологічної безпеки.
17. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення небезпечної діяльності.
18. Соціально-правові передумови формування та становлення міжнародного права екологічної безпеки.
19. Проблеми юридичної відповідальності за порушення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій.
20. Реформування правовідносин у сфері забезпечення екологічної безпеки.

21. Об'єкти природного небезпечного впливу та їх юридична класифікація.

22. Місце правового механізму попередження екологічної небезпеки у системі взаємодії суспільства і природи та його вплив на формування сучасного законодавства.

23. Небезпечні хімічні речовини, шкідливі фізичні та біологічні впливи на життя і здоров'я людей та навколишнє природне середовище як основні показники екологічної небезпеки та проблеми правового режиму поводження з ними.

24. Аксіологічні засади права екологічної безпеки. Критерії об'єктивзації права екологічної безпеки.

25. Об'єкти внутрішнього та зовнішнього екологічного впливу та їх правове опосередкування.

26. Режимы правового регулювання екологічно небезпечної діяльності.

27. Сучасні критерії оцінки ризику господарської діяльності та їх співвідношення з ризиком у праві екологічної безпеки.

28. Співвідношення системи права екологічної безпеки з іншими правовими комплексами еколого-правової спільності.

29. Співвідношення гармонізації, оптимізації та імплементації законодавства у сфері екологічної безпеки.

30. Межі гармонізації законодавства у сфері екологічної безпеки.

31. Поняття та істотні ознаки реформування правовідносин у сфері забезпечення екологічної безпеки.

32. Доктринальні підходи щодо визначення правового режиму зони надзвичайних екологічних ситуацій.

8. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума	
Змістовий модуль 1						Підсумковий тест (залік)	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
11	11	10	11	11	11	35	

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
---	--	--	--	--	--	------

Змістовий модуль 2					Підсумковий тест (екзамен)	100
T1	T2	T3	T4	T5		
13	13	13	13	13	35	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Навчальні посібники.
2. Методичні матеріали для проведення занять.
3. Конспекти лекцій з дисципліни.
4. Нормативно-правові акти.
5. Роздавальний матеріали.
6. Тестові завдання.
7. Навчальний портал MOODLE.
8. Проектор.
9. Комп'ютери.
10. Інтерактивна дошка.

11. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Актуальные проблемы развития экологического права в XXI веке. / О.Л. Дубовик, А.К. Голченков, М.М. Бринчук и другие. Отв. ред. М.М. Бринчук, О.Л. Дубовик. – М.: Институт государства и права РАН, 2007. – 258 с.
2. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посібн. – К.: Знання-Прес, 2002. – 331 с.
3. Балюк Г.І. Законодавство у сфері надзвичайних екологічних ситуацій: історія становлення і сучасний стан // Вісник Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. – Юридичні науки. – 2005. – Випуск. – 67 – С. 8-12.

4. Буравльов Є. П. Основи сучасної екологічної безпеки. – К., 2000. – 236 с.

5. Буравльов Є. П. Безпека навколишнього середовища. – К., 2004. – 320 с.

6. Дорогунцов С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку: концепція системно-динамічного вирішення / С.І. Дорогунцов, О.М. Ральчук. - К. : Наукова думка, 2001. – 174 с.

7. Дробноход М. І., Вольвач Ф. В., Дрюканов В. Г. та ін. Стійкий екологічно безпечний розвиток і Україна: Навч. посіб. – К., 2002. – 104 с.

8. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаев та ін.; За ред. В.К. Попова, А.П. Гетьмана. – Харків: Право, 2007. – 485 с.

9. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / Г.І. Балюк, М.В. Краснова, Ю.С. Шемшученко та інші; За ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: “Юридична думка”, 2008. – 856 с.

10. Законодавство Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища: навч. посіб. / Ю. С. Голік, А. В. Войтенко, О. Е. Ілляш та інші. – Полтава: Оріяна, 2009. – 170 с.

11. Збірник тестових завдань перевірки залишкових базових знань з нормативних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки фахівця. – Одеса: 2011. – 265 с.

12. Некос В.Ю. Основи загальної екології та неоекології: Навчальний посібник у 2х ч. – Ч. 2. - Основи загальної та глобальної неоекології. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – Х.: Прапор, 2001. – 287 с.

13. Шмандій В.М., Некос В.Ю. Екологічна безпека: Підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 436 с.

14. Шнюков Є. Ф., Шестопапов В. М., Яковлев Є. О. Екологічна геологія України. – К.: Наук. думка, 1993. – 407 с.

15. Яцик А.В. Екологічна безпека в Україні. – К.: Генеза, 2001. – 216с.

16. Екологічна безпека. Підручник з грифом МОН / В.М. Шмандій, М.О. Клименко, Ю.С. Голік, А.М. Прищепа, В.С. Бахарев, О.В. Харламова. – Херсон: Олді-плюс, 2013. – 366 с.

17. Національна безпека України: навчальний посібник / В.А. Ліпкан. – 2-ге вид. – К.: КНТ, 2009. – 576 с.

18. Охорона навколишнього природного середовища. Екологічна безпека. Законодавство, методики, рекомендації: практичний посібник / упоряд. А.В. Григоренко, Л.С. Григоренко. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 288 с.

Допоміжні

19. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019 – 2001. Видання офіційне. К.: Держстандарт України, 2002. – С. 16.

20. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

21. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті

рішень у сфері охорони довкілля» від 18 грудня 2003 року № 168 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 6. – Ст. 357.

22. Про охорону атмосферного повітря Закон України від 21.06.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - N 48. - Ст. 252.

23. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 5 вересня 2005 р. // Офіційний вісник України. – 2005. - N 42. - Ст. 2641.

24. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 р. – 2002.- N 6. - Ст. 223.

25. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - N 34. - Ст. 502.

26. Про екологічну мережу України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - N 45. - Ст. 502.

27. Про курорти: Закон України від 05 жовтня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - N 50. - Ст. 435.

28. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 р. № 796-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 16. – Ст. 200.

29. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

30. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 16. – Ст. 198.

31. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

32. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.

33. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 14. – Ст. 124.

34. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

35. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14 січня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 22. – Ст.115.

36. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 12. – Ст. 81.

37. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – Ст. 54.

38. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 14. – Ст.91.

39. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 27. – Ст. 198.

40. Про лікарські засоби: Закон України від 4 квітня 1996 р. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 22. – Ст. 86.

41. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

42. Про відходи: Закон України від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 242.
43. Про аварійно-рятувальні служби: Закон України від 14 грудня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 4. – Ст. 25.
44. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 23. – Ст.176.
45. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – Ст. 222.
46. Про стандартизацію: Закон України від 17 травня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 31. – Ст. 145.
47. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
48. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Закон України від 8 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 337.
49. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 42. – Ст. 248.
50. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 15. – Ст.73.
51. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1433.
52. Про захист прав споживачів: Закон України від 01 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України – 2006. – № 7. – Ст. 84.
53. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо забезпечення профілактики та лікування рідкісних (орфанних) захворювань: Закон України від 15.04.2014 № 1213-VII
54. Про внесення змін до Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» щодо вдосконалення механізму соціального захисту населення, яке проживає на території зони спостереження: Закон України від 17.05.2012 № 4717-VI
55. Про Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки: Закон України від 07.06.2012 № 4909-VI
56. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про співробітництво у сфері ядерної і радіаційної безпеки, зняття з експлуатації Чорнобильської атомної електростанції та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему: Закон України від 05.06.2013 № 325-VII
57. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 2001.01.18, № 2245-III
58. Постанова Верховної Ради, від 1998.03.05, № 188/98-ВР "Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки"
59. Постанова Верховної Ради, від 1997.06.05, № 320/97-ВР "Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони навколишнього

природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки"

60. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 2007.05.31, № 1103-V

61. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

Інформаційні ресурси

62. Бурков В.Н., Щепкин А.В. Экологическая безопасность. Підручник: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.aup.ru/books/m130/file_68.pdf

63. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека. Посібник: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zerkalov.org.ua/node/29>

64. Никаноров А.М., Хоружая Т.А. Экология: для студ. вузов и специалистов-экологов: <http://www.countries.ru/library/nature/glob.htm>

65. Понятие об экологической безопасности: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ecobez.narod.ru/ecosafety.html>

66. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/36/192 від 17 грудня 1981 р. Міжнародне співробітництво в сфері навколишнього середовища: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=A/RES/36/192&Lang=R>.

67. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/44/226 (XXVII) від 22 грудня 1989 р. Обіг та видалення, контроль та транскордонне перевезення токсичних та небезпечних продуктів та речовин: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=A/RES/44/226&Lang=R>